

YTTRANDE
Utbildningsdepartementet

Dnr Bun 2018/72

Betänkandet nationella minoritetsspråk i skolan – yttrande till Utbildningsdepartementet**Sammanfattning**

I Utbildningsdepartementets betänkande *Nationella minoritetsspråk i skolan - förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering* föreslås bland annat att ett nytt ämne benämnt *Nationella minoritetsspråk* ska införas i skollagen. Ämnet ska tillskrivas en timplan som garanterar elever en viss undervisningstid. Också föreslås exempelvis att möjligheter till tvåspråkig undervisning ska förstärkas.

Överlag ser Järfälla kommun positivt på förslagen utifrån syftet om att värna och revitalisera de nationella minoritetsspråken. Dock uppfattas logistiska utmaningar som till stor del handlar om schemaläggning, lokalanskaffning och tillgång på behöriga lärare.

Nytt ämne föreslås – nationellt minoritetsspråk

Eftersom de nationella minoritetsspråken har en särställning i svensk lagstiftning föreslås att de fem nationella minoritetsspråken helt lyfts ut från nuvarande bestämmelser om modersmålsundervisning. Istället ska dessa språk behandlas separat och ett nytt ämne benämnt *Nationella minoritetsspråk* ska införas i skollagen. Tanken är att detta tydliggör den särskilda status dessa språk har och kan fungera som ett stöd i att revitalisera språken.

Järfälla kommun ser positivt på förslaget utifrån syftet om att stärka språkens särställning samt att skapa förutsättningar för att värna och revitalisera språken.

Ämnet nationellt minoritetsspråk ska ingå i timplanerna

För bland andra grundskolan och grundsärskolan finns så kallade timplaner. Dessa anger en garanterad undervisningstid per ämne som en elev totalt ska få under sin tid i skolan. Nuvarande bestämmelser innebär att det inte finns någon bestämd garanterad

rad undervisningstid för modersmålsundervisning i de nationella minoritetsspråken (eller övriga språk som omfattas av modersmålsundervisning).

Detta har enligt betänkandet medfört att en elevs förutsättningar att få tillgång till modersmålsundervisning har sett olika ut i kommunerna och skolhuvudmännen. I genomsnitt erbjuds en timmes modersmålsundervisning per vecka, vilket inte är tillräckligt för en progression i inläringen av språket. Dessutom har modersmålsundervisningen ofta tidsmässigt förlagts på obekväma tider. Både efterfrågan av undervisningen samt modersmålslärares status har påverkats negativt av detta fastslås i betänkandet.

Därför föreslås i betänkandet att den minsta garanterade undervisningstiden ska vara totalt 960 timmar i de obligatoriska skolformerna, vilket motsvarar tre timmar i veckan. Detta ska enligt betänkandet bidra till ökad likvärdighet, en stabilare grund för språkutveckling bland eleverna och språkbevarande av de berörda språken. Det avser också bland annat öka ämnets status samt förbättra arbetsituationen för lärarna.

Järfälla kommun instämmer med det som anges i betänkandet om att elever genom förslaget kan ges en bättre grund för kunskapsutveckling. Även modersmålslärares gynnas av förslaget då det innebär en bättre plattform för lärarens undervisning. En minsta garanterad undervisningstid skapar dessutom förutsättningar för en ökad likvärdighet. Idag saknas dessa förutsättningar vilket har lett till erbjudandet av modersmålsundervisning skiljer sig åt mellan kommuner exempelvis vad det gäller undervisningens omfattning och utformning.

Järfälla kommun vill i detta sammanhang lyfta potentiella schema- och lokalmässiga utmaningar samt ett större behov av behöriga lärare vilket bör betraktas som en försvårande omständighet. I Järfälla kommun är det oftast ett mindre antal elever som efterfrågar undervisning inom något av de nationella minoritetsspråken vilket medför organisatoriska svårigheter. Ett samarbete över kommungränserna genom exempelvis kommunförbunden skulle kunna underlätta alternativt att erbjuda undervisning genom fjärrundervisning.

Kartläggning och förslag om tvåspråkig undervisning

Betänkandet lägger också förslag om att förstärka möjligheter till tvåspråkig undervisning. På grund av den begränsade tvåspråkiga undervisningen i Sverige, som i stort består av sameskolan, några fristående tvåspråkiga sverigefinska skolor och enstaka kommunala klasser för finska skulle fler verksamheter behöva etableras. I betänkandet diskuteras författningsändringar för att i högre grad möjliggöra för tvåspråkig undervisning. På sikt nämns även stimulansåtgärder.

Järfälla kommun har tidigare erbjudit tvåspråkig verksamhet. Det fanns exempelvis finskspråkiga förskoleavdelningar, fritidshem undervisningsgrupper i årskurs 1-6. Efterfrågan minskade dock och dessa verksamheter lades så småningom ner. Eftersom behovet av tvåspråkig undervisning sannolikt ser olika ut i respektive kommun, anser Järfälla att det är viktigt att behovet av tvåspråkig undervisning kartläggs och kommunernas erbjudande av tvåspråkig undervisning blir behovsorienterad.

Övriga förslag

Det bör skapas möjlighet för elever att börja läsa minoritetsspråken som nybörjare på gymnasiet. Betänkandet påvisar också att det finns ett behov av att möjliggöra för riksrekryterande gymnasieutbildningar i de olika språken och därmed skapa bättre förutsättningar för studier i och på de nationella minoritetsspråken och deras kulturer på denna nivå. I betänkandet föreslås också att Skolverket bör få ansvar att samla i och presentera statistiska data även om tvåspråkig undervisning.

Järfälla kommun ser positivt på förslagen. Samma logistiska utmaningar kan dock uppstå som nämnts tidigare, det vill säga kring schemaläggning, lokalanskaffning och personalbemanning. Därför kan fjärrundervisning även i detta fall vara en lösning vid ett litet elevantal.

Barn- och ungdomsförvaltningen,
Järfälla kommun
